

[Aksel Larsen.]

forlange, at det skulle indgå i den almindelige strafferetspleje.

Det er klargjort, dokumenteret og erkendt, at der i meget vidt omfang efterhånden for flertallet af dem, det overhovedet drejer sig om, er gennemført administrativ strafnedsættelse og er gennemført benådning og løsladelse, at det ikke indskrænker sig til dem, man kan kalde de „mindre fisk“, men også gælder de groveste forbrydere, og at alt dette er sket under tilsidesættelse af de almindelige former, hvorunder strafnedsættelse eller benådning ellers kan ske. Det er så at sige foregået på transportbånd efter en generel linie, og de pågældende er i så henseende blevet behandlet anderledes og langt mildere end andre kriminelle forbrydere, ligesom man, såvidt det overhovedet var muligt, har søgt at holde dette hemmeligt.

Jeg tror ikke, befolkningen vil blive særlig overrasket, når den nu bliver bekendt med de nødtørftige tal, vi i formiddags fik fra den højtærede justitsminister, men på den anden side vil den alligevel sige: det er hidtil ikke blevet meddelt, at man for så mange af landsforrædernes og tyskeragenternes vedkommende har gennemført strafnedsættelse, benådning eller løsladelse under en eller anden form.

Lad os prøve at se på det ved at gennemgå sagen historisk, måske kan vi også derigennem finde en forklaring på meget af det, som synes dunkelt, eller som mange, i hvert fald hvis jeg skal dømme efter de taler, der har været holdt her i dag, anser for dunkelt. Under besættelsen, før den 5. maj 1945, udarbejdede Danmarks Frihedsråd en pjeces, „Når Danmark atter er frit“, hvori man blandt andet og navnlig beskæftigede sig med spørgsmålet om, hvad der skulle ske med krigsforbrydere og med dem, der gik besættelsesmagtens ærinde. Man gjorde klart, hvad modstandsbevægelsen mente herom, og efter pjecens fremkomst nedsatte man et sagkyndigt udvalg, som udarbejdede et udkast til en særlig straffelovgivning for denne kategori af forbrydere. Dette udkast kom i alt væsentligt til at danne grundlag for straffelovstillægget af maj 1945, og der syntes at være enighed om, at denne lov måtte have tilbagevirkende kraft af den simple grund,

at den ikke kunne gennemføres under besættelsen, og at den burde udformes netop sådan.

I loven var der fastsat en minimumsstraf af 4 år, og det fremgik ikke alene heraf, men også af, hvad der iøvrigt blev sagt om denne lov, at den kun skulle finde anvendelse på den kategori af krigsforbrydere, som stod til mindst 4 år, medens de øvrige, i det omfang man anså det for rimeligt at rejse tiltale imod dem, skulle dømmes efter almindelige straffelovsregler.

Hvad skete der derefter? Der skete det, at anklagemyndigheden med justitsministerens godkendelse — på hvis initiativ det er sket, ved jeg ikke — rejste tiltale efter straffelovstillægget mod alle, selv mod de mest uskyldige, ja, jeg mener ikke dermed, at de var helt uskyldige, men uskyldige i forhold til de grove forbrydere. En person, der f. eks. havde skrevet på maskine for tyskerne, og som bestemt ikke kunne idømmes 4 års fængsel, blev tiltalt efter straffelovstillægget, hvori der står, at mindstestrafpen er 4 år. Da jeg fik at vide, at man havde indledt denne praksis, havde jeg en samtale med den daværende justitsminister og bebrejdede ham det, idet jeg sagde: det kan ikke være meningen, det er i strid med straffelovstillægget, det er i strid med modstandsbevægelsens mening. Jeg fik den spidsfindige juridiske forklaring, at det kunne jo ikke være justitsministerens eller anklagemyndighedens eller politiets sag at finde ud af, om de pågældende stod til 4 år eller måske til en bøde eller advarsel; det måtte domstolene afgøre. Her var anklagemyndigheden og justitsministeren så at sige hjælpeløse og værgeløse; man måtte prøve at rejse tiltale mod dem allesammen og så bede domstolene hitte ud af det.

Jeg erkender, at der havde været en mulighed for, at domstolene kunne have afvist alle de sager, hvorom de fandt, at en straf på 4 år ville være for meget; de kunne have sendt sagerne tilbage og sagt: så må I rejse tiltale efter en anden lov. Men det gjorde domstolene ikke. De må have ræsonneret som så: her er der rejst tiltale efter ordre af justitsministeren, så skal vi dømme dem i henhold til denne lov.

Nu er det ikke rigtigt, at anklagemyndigheden ikke kan danne sig en mening om, hvilken straf der er forskyldt. Det gør an-